

[Erling Olsen.]

tiautoritære pædagogik, og derfor blev vores holdning til den private skole ganske sammenfat. Det endte så med, at vi sagde: all right, lad de to skoleformer få fair play over for hinanden, lad os finde frem til en ordning, der giver en mulighed for sameksistens.

I dag er disse grundlæggende holdninger lidt ændret. Vi kan sige, at fordi folkeskolen nu er blevet så dominerende, så er også klassepræget mindsket for den private skole. Den private skole er ikke i samme grad som tidligere en overklasseskole, og vi kan, om jeg så må sige, tage lidt mere afslappet på den side af sagen.

Samtidig må vi også sige, at eksperimenteren og det antiautoritære er kommet ind i folkeskolen. En række af de ting, vi fandt værdifulde ved de private skoler, er nu kommet ind i folkeskolen og trives dér.

Vi har stadig frie skoler og private skoler, der er eksperimenterende, men vi har også frie skoler og private skoler, der bruger friheden til at fastholde det autoritære, og som kører et løb, som absolut ikke er svarende til vores grundlæggende ideer. Men tilbage bliver igen, selv om der er vendt lidt op og ned på tingene, at vi må have en form for fair play mellem privatskolen og folkeskolen. Vi betragter til en vis grad den private skole som en sikkerhedsventil i relation til folkeskolen, og vi føler, at folkeskolen skal nok være dominerende, men ikke have monopol. Den skal gøres tiltrækkende, og balancen skal sikres, ikke ved at den private skole gøres afskrækkende, men ved at folkeskolen gøres tiltrækkende.

Afgørende herfor er i høj grad de økonomiske vilkår for den private skole sammenholdt med folkeskolen, og her ligger nu et udspil fra ministeren. Dette udspil er baseret på et arbejde fra en arbejdsgruppe. Det tegner sig rimeligt. Vi vil gerne støtte lovforslaget, men vi kommer til at trænge ned i det under udvalgsarbejdet for at finde ud af, hvad der er rimeligt mere i detaljer, og vi går til det med et åbent sind og den bedste vilje.

Bertel Haarder (V):

Første indtryk af dette lovforslag er, at det er langt. Over dobbelt så langt som den gamle friskolelov. Helt præcis var den gamle lov på 265 linjer, og det nye forslag er på 533 linjer. Det er ikke noget godt tegn, især ikke for en friskolelov, som gerne skulle være et friheds-

gode, som alle borgere har mulighed for at hitte ud af og benytte.

Et nærmere eftersyn viser da også, at hensigten med de mange nye bestemmelser netop er at gøre friskoleloven lidt mindre fri. Der skal styres på forskellige nye måder, og især skal det gøres vanskeligere at oprette nye skoler. Det gælder f. eks. helt små skoler, og det gælder realkursus, som ikke længere vil kunne oprettes.

Jeg skal være den første til at erkende, at når det gælder de udgifter, en skole kan påføre det øvrige samfund, så må de, der skal bevilge pengene, selvfølgelig sætte nogle grænser, lægge nogle lofter og gennemsnit osv., men disse grænser skal være så enkle som muligt, allerhelst skal de være i form af et maksimumsbeløb pr. elev.

Når det gælder skolestørrelser og antal klassetrin, må der ikke lukkes nogen muligheder. Kort sagt: venstre vil gerne være med til at fedte lidt med pengene, men vi vil ikke være med til at fedte med friheden.

Friskoleloven er til, for at nye ideer og gamle ideer kan blive forsøgt i praksis på hver sit sted også i fremtiden. Det foreliggende lovforslag udspringer af et lidt statisk syn på tilværelsen, det er nærmest skrevet efter mottoet, at når vi nu engang har disse skoler, så må vi vel lære at leve med dem, men vi skal ikke have for mange flere af den slags.

Der ses bort fra, at livet jo går videre også i dette sekund, og at der i de år, som følger efter os, skabes skolehistorie ved, at nogle bryder ud og forsøger sig på en anden måde. Ingen mener vel, at vi skolepolitisk har fundet de vises sten i denne generation. Hvorfor skal vi så komme stivelse i denne bevægelige ramme-lovgivning, som jo hidtil ikke har ført til nogen som helst udskjelser af uoprettelig art? Tværtimod har denne lovgivning dannet ramme omkring et meget stabilt element i det danske skolebillede.

Skolerne har oven i købet i gennemsnit været billigere end de offentlige skoler. De har været lidt dyrere med hensyn til lærere, men har så sparet på andre ting til gengæld. Det fremgår af rapporten om de private skolers økonomi, side 54, at udgiften til lærerløn inklusiv forældrebetalingen i 1973-74 lå 400-500 kr. højere pr. barn på de frie folkeskoler, mens udgifterne til bygninger, opvarmning og rengøring til gengæld lå 200-500 kr. lavere pr.